Senedd Cymru
Y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol

Cydsyniad Deddfwriaethol: Bil Diogelwch y Ffin, Lloches a Mewnfudo

1. Cefndir

1. Cyflwynwyd Bil Diogelwch y Ffin, Lloches a Mewnfudo (“y Bil”) ar 30 Ionawr 2025 a chafodd ei Ail Ddarlleniad ar 10 Chwefror 2025. Dechreuodd y Cyfnod Pwyllgor ar 27 Chwefror 2025.

2. Yn ôl yr enw hir, mae’r Bil yn gwneud darpariaeth ar gyfer y canlynol:

> *“border security; immigration and asylum; sharing customs data and trailer registration data; articles for use in serious crime; serious crime prevention orders; fees paid in connection with the recognition, comparability or assessment of qualifications; and for connected purposes.”*[1]

3. Gosododd Jane Hutt AS, Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyfiawnder Cymdeithasol, y Trefnydd a’r Prif Chwip, Femorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol ar 17 Chwefror 2025 (“y Memorandwm”).[2]

Gwaith craffu gan y pwyllgorau cyfrifol

4. Cyfeiriwyd y Memorandwm at y Pwyllgor hwn ac at y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg.

5. Trafododd y Pwyllgor hwn y Memorandwm yn ei gyfarfod ar 17 Mawrth a chytunodd i ysgrifennu ar y cyd â'r Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg at yr

[1] Tŷ'r Cyffredin, Bil Diogelwch y Ffin, Lloches a Mewnfudo (fel y’i cyflwynwyd)
[2] Llywodraeth Cymru, Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol: Bil Diogelwch y Ffin, Lloches a Mewnfudo, 17 Chwefror 2025

Ysgrifennydd Cabinet yn gofyn am ragor o wybodaeth.[3] Cafwyd ymateb ar 2 Ebrill.[4]

2. Y darpariaethau y ceisir cydsyniad ar eu cyfer

6. Mae Llywodraeth y DU yn datgan bod y broses Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol yn berthnasol yng Nghymru i gymal 51 o'r Bil fel y'i cyflwynwyd (cymal 53 o'r Bil fel y'i diwygiwyd yn y Pwyllgor Biliau Cyhoeddus).[5]

7. Barn Llywodraeth Cymru yw bod cydsyniad yn ofynnol ar gyfer cymalau 38 a 51 o'r Bil fel y'i cyflwynwyd.[6] Mae'r adroddiad hwn yn ystyried y ddau gymal hyn a chymal ychwanegol a allai fod yn berthnasol i weithdrefnau'r Senedd ar gyfer cydsyniad deddfwriaethol.

Cymal 38

8. Mae cymal 38 o'r Bil fel y'i cyflwynwyd yn diddymu darpariaethau penodol o Ddeddf Mudo Anghyfreithlon 2023.

9. Er bod y cymal yn diddymu'r rhan fwyaf o Ddeddf 2023, mae'r Memorandwm yn ymwneud â diddymu'n benodol adrannau 4, 20, 21, 57 a 58. Mae'r Memorandwm yn nodi eu bod yn ymwneud â deddfwriaeth ar drin plant ar eu pen eu hunain a allai fod dan ofal awdurdod lleol yng Nghymru.[7]

Pa ddarpariaethau fyddai'n cael eu diddymu gan gymal 38?

10. Roedd y darpariaethau syn cael eu diddymu gan gymal 38 yn ddarostyngedig i Femorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol a Memorandwm Cydsyniad Atodol blaenorol.[8] Cyflwynodd y Pwyllgor hwn adroddiad ar y Memoranda Cydsyniad Deddfwriaethol ar y pryd ac yn y ddau achos gwrthododd y Senedd roi cydsyniad.[9] Fodd bynnag, arhosodd y darpariaethau yn

[3] Mae copi o'r ohebiaeth ar gael ar-lein
[4] Llythyr oddi wrth Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyfiawnder Cymdeithasol, y Trefnydd a'r Prif Chwip at Gadeiryddion y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg a'r Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol, 2 Ebrill 2025
[5] Bil Diogelwch y Ffin, Lloches a Mewnfudo, Nodiadau Esboniadol
[6] Llywodraeth Cymru, Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol: Bil Diogelwch y Ffin, Lloches a Mewnfudo, 17 Chwefror 2025
[7] Llywodraeth Cymru, Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol: Bil Diogelwch y Ffin, Lloches a Mewnfudo, 17 Chwefror 2025, paragraff 14
[8] Llywodraeth Cymru, Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol: Y Bil Mudo Anghyfreithlon
[9] Y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol, Cydsyniad Deddfwriaethol: Y Bil Mudo Anghyfreithlon, 19 Mehefin 2023

y Bil wrth iddo ddod yn Ddeddf 2023. Mae'r diddymiadau penodol yng nghymal 38 wedi'u crynhoi isod; nid oes yr un ohonynt mewn grym ar hyn o bryd:

- Roedd adran 4 yn rhoi pŵer i Ysgrifennydd Gwladol y DU i wneud esemptiadau rhag y ddyletswydd i symud unigolion o'r DU.
- Roedd adran 20 yn caniatáu i'r Ysgrifennydd Gwladol wneud rheoliadau i estyn cymhwysiad yr adrannau sy'n ymwneud â lletya plant sydd ar eu pen eu hunain i Gymru, heb gydsyniad y Senedd na Gweinidogion Cymru.
- Roedd adran 21 yn diwygio adran 69 o Ddeddf Mewnfudo 2016 i alluogi trosglwyddo plant ar eu pen eu hunain rhwng awdurdodau lleol. Roedd hyn yn cynnwys trosglwyddo plant mudol ar eu pen eu hunain allan o ofal awdurdodau lleol Cymru o bosibl.[10]
- Roedd adran 57 yn dileu gallu personau sy'*n* ddarostyngedig i'r ddyletswydd i'w symud o'r DU i apelio yn erbyn penderfyniad asesiad oedran o dan Ddeddf Cenedligrwydd a Ffiniau 2022. Roedd yr adran hon hefyd yn darparu na fyddai adolygiad barnwrol o benderfyniad asesiad oedran, neu benderfyniad i wneud trefniadau ar gyfer symud yn seiliedig ar y penderfyniad hwnnw, yn atal arfer dyletswydd neu bŵer i symud person o'r DU o dan Ddeddf 2023.
- Roedd adran 58 yn rhoi'r pŵer i'r Ysgrifennydd Gwladol wneud rheoliadau ynghylch effaith penderfyniad person i beidio â chydsynio i ddefnyddio dull gwyddonol penodedig at ddibenion asesu oedran.

Barn Llywodraeth y DU

11. Mae Llywodraeth y DU o'r farn bod cymal 38 yn ymwneud â dibenion mewnfudo a gedwir yn ôl yn gyfan gwbl, ac felly nad oes angen cydsyniad.[11] Mae hyn yn cyd-fynd â safbwynt Llywodraeth flaenorol y DU mewn perthynas â'r cymalau hynny yn y Bil Mudo Anghyfreithlon ar y pryd.[12]

[10] Llywodraeth Cymru, Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol: Bil Diogelwch y Ffin, Lloches a Mewnfudo, 17 Chwefror 2025, paragraff 16
[11] Llywodraeth Cymru, Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol: Bil Diogelwch y Ffin, Lloches a Mewnfudo, 17 Chwefror 2025, paragraff 30
[12] Llywodraeth y DU, Y Bil Mudo Anghyfreithlon: Nodiadau esboniadol, 27 Ebrill 2023, tudalen 12

12. Mae Llywodraeth y DU yn esbonio y bydd diddymu rhai adrannau o Ddeddf 2023, gan gynnwys y rhai y mae Llywodraeth Cymru yn ceisio cydsyniad y Senedd ar eu cyfer, yn mynd i'r afael â'r canlynol:

> *"… provisions which prevent asylum decision-making, increase the backlog of asylum cases awaiting an outcome and put impossible pressure on asylum accommodation with significant costs to taxpayers."*[13]

Barn Llywodraeth Cymru

13. Mae Llywodraeth Cymru yn dadlau bod cymal 38 yn gwneud darpariaeth sydd o fewn cymhwysedd datganoledig y Senedd ac felly bod cydsyniad y Senedd yn ofynnol. Mae'n nodi'r canlynol:

- bod adran 4 o Ddeddf 2023 yn rhoi pŵer i Ysgrifennydd Gwladol y DU i wneud diwygiadau, gan gynnwys diwygiadau canlyniadol, i Fesurau neu Ddeddfau'r Senedd; a
- bod adrannau 20, 21, 57 a 58 yn cael effaith ar ofal cymdeithasol a/neu swyddogaethau awdurdodau lleol, sydd yn faterion datganoledig.[14]

14. Mae Llywodraeth Cymru yn argymell rhoi cydsyniad ar ei gyfer. Esboniodd yr Ysgrifennydd Cabinet fod yr argymhelliad hwn wedi'i seilio ar y ffaith nad yw'n bosibl diddymu darpariaethau perthnasol Deddf Mudo Anghyfreithlon 2023 drwy unrhyw beth heblaw deddfwriaeth gan y DU.

Cymal 51

15. Mae cymal 51 o'r Bil fel y'i cyflwynwyd (cymal 53 o'r Bil fel y'i diwygiwyd yn y Pwyllgor Biliau Cyhoeddus) yn darparu awdurdod statudol ôl-weithredol ar gyfer ffioedd a godir am wasanaethau sy'n ymwneud â chymharu, cydnabod ac asesu cymwysterau o'r tu allan i'r DU ac o fewn y DU. Bydd y pŵer ôl-weithredol hwn yn dileu'r posibilrwydd y bydd cwsmeriaid yn gofyn am ad-daliadau am ffioedd a dalwyd am y gwasanaethau hynny.

16. Eglurodd Llywodraeth Cymru pam ei bod yn briodol yn ei barn hi i fwrw ymlaen â hyn mewn Bil gan Lywodraeth y DU:

[13] Llywodraeth y DU, Bil Diogelwch y Ffin, Lloches a Mewnfudo 2025: asesiad effaith, paragraff 117
[14] Llywodraeth Cymru, Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol: Bil Diogelwch y Ffin, Lloches a Mewnfudo, 17 Chwefror 2025, paragraffau 4-18 a 32

> *"Cafodd y trefniadau contractio a chodi ffioedd hanesyddol ar gyfer Gwasanaeth ENIC y DU eu rhoi yn eu lle gan Lywodraeth y DU ond maent yn effeithio ar ddefnyddwyr gwasanaethau yng Nghymru. Mae ansicrwydd ynghylch pryd y codwyd ffioedd am y tro cyntaf am y gwasanaethau hyn, ond mae'n bosibl y gallai'r ffioedd fod wedi bod ar waith ers 2014 o leiaf. Felly mae'n briodol i ddarpariaeth gael ei gwneud ym Mil Llywodraeth y DU yn hytrach na defnyddio Bil gan y Senedd i fynd i'r afael â'r mater, gan fod hyn yn delio â threfniant a sefydlwyd ac a weinyddwyd gan Lywodraeth y DU."*[15]

Barn Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU

17. Mae'r ddwy lywodraeth yn cytuno bod cymal 51 o'r Bil fel y'i cyflwynwyd yn gofyn am gydsyniad y Senedd gan ei fod yn ymwneud ag addysg.

18. Mae Llywodraeth Cymru yn argymell rhoi cydsyniad ar ei gyfer.

Cymal 53

19. Mae cymal 53 o'r Bil fel y'i cyflwynwyd (cymal 55 o'r Bil fel y'i diwygiwyd yn y Pwyllgor Biliau Cyhoeddus) yn cynnwys pŵer gwneud rheoliadau i'r Ysgrifennydd Gwladol wneud darpariaeth ganlyniadol gan gynnwys rheoliadau a all ddiwygio, diddymu neu ddirymu unrhyw ddeddfiad. Mae deddfiad ("enactment") yn cynnwys deddfiad a gynhwysir mewn Deddf neu Fesur gan Senedd Cymru, neu mewn offeryn a wneir o dan Ddeddf neu Fesur gan Senedd Cymru.

Barn Llywodraeth y DU

20. Nid yw Llywodraeth y DU yn rhestru cymal 53 o'r Bil fel y'i cyflwynwyd fel darpariaeth yn y Bil y mae'r broses Cynnig Cydsyniad Deddfwriaethol yn berthnasol iddi.

Barn Llywodraeth Cymru

21. Nid yw Memorandwm Llywodraeth Cymru yn cyfeirio at gymal 53 o'r Bil fel y'i cyflwynwyd a phan holwyd y Llywodraeth yn ein llythyr ar y cyd, ymatebodd fel a ganlyn:

---

[15] Llywodraeth Cymru, Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol: Bil Diogelwch y Ffin, Lloches a Mewnfudo, 17 Chwefror 2025, paragraff 29

> *"Nid oedd cymal 53 wedi'i gynnwys yn y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol gan ei fod yn bŵer cul sydd wedi'i gyfyngu i wneud diwygiadau gofynnol i ddeddfwriaeth bresennol o ganlyniad uniongyrchol i ddarpariaethau'r Bil ddod i rym. Bydd y pŵer hwn yn cael ei ddefnyddio'n bennaf mewn perthynas â phynciau a gedwir yn ôl, gan fod mwyafrif y Bil y tu allan i gymhwysedd deddfwriaethol."*[16]

3. Ein barn ni

Ynghylch y gofyniad am gydsyniad deddfwriaethol

Mae Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU yn cytuno ar yr angen am gynnig cydsyniad deddfwriaethol mewn perthynas â chymal 51 o Fil Diogelwch y Ffin, Lloches a Mewnfudo (fel y'i cyflwynwyd). Fodd bynnag, er ein bod yn cydnabod bod cymal 38 yn ymwneud â mewnfudo, sy'n fater a gedwir yn ôl, mae hefyd yn ymwneud â gofal cymdeithasol a swyddogaethau awdurdodau lleol, sy'n faterion datganoledig, ac mae hefyd yn diddymu pŵer i'r Ysgrifennydd Gwladol ddatgymhwyso neu addasu effaith deddfwriaeth y Senedd. Ar ben hynny, wrth ystyried a oes angen cydsyniad deddfwriaethol y Senedd, nid a oes gan y Senedd gymhwysedd deddfwriaethol i basio'r un ddarpariaeth yn union yw'r prawf, ond a yw Bil y DU yn gwneud darpariaeth mewn perthynas â Chymru sy'n rhoi sylw i faterion datganoledig.

Rydym, felly, yn cytuno ag asesiad Llywodraeth Cymru bod angen cydsyniad y Senedd ar gyfer cymal 38 o'r Bil fel y'i cyflwynwyd yn ogystal â chymal 51 o'r Bil fel y'i cyflwynwyd.

Casgliad 1 . Rydym yn cytuno â Llywodraeth Cymru fod angen cydsyniad deddfwriaethol y Senedd ar gyfer cymal 38 yn ogystal â chymal 51 o Fil Diogelwch y Ffin, Lloches a Mewnfudo fel y'i cyflwynwyd (cymalau 38 a 53 o'r Bil fel y'i diwygiwyd yn y Pwyllgor Biliau Cyhoeddus).

Ynghylch rhoi cydsyniad

Yn ein hadroddiad ar y darpariaethau y mae cymal 38 yn ceisio eu diddymu, mynegodd y mwyafrif ohonom y farn ei bod yn amhriodol i Lywodraeth y DU

[16] Llythyr oddi wrth Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyfiawnder Cymdeithasol, y Trefnydd a'r Prif Chwip at Gadeiryddion y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg a'r Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol, 2 Ebrill 2025

ddeddfu i newid polisi mewn meysydd datganoledig, yn enwedig heb gytundeb rhwng llywodraethau a heb gadw at weithdrefn cydsyniad deddfwriaethol y Senedd.[17] Nid oedd mwyafrif y Pwyllgor yn cefnogi rhoi cydsyniad ar gyfer y darpariaethau hynny (roedd un Aelod yn anghytuno) ac roedd y mwyafrif yn y Senedd gyfan yn cytuno pan wrthododd roi cydsyniad. Serch hynny, daeth y darpariaethau yn gyfraith yn Neddf Mudo Anghyfreithlon 2023.

O ystyried nad oedd mwyafrif y Pwyllgor yn cefnogi'r darpariaethau hyn yn 2023, mae'n dilyn yn rhesymegol fod y mwyafrif yn cefnogi'r cymal sy'n ceisio diddymu'r un darpariaethau. Mae mwyafrif y Pwyllgor yn cefnogi rhoi cydsyniad mewn perthynas â chymal 38. Roedd un Aelod yn anghytuno. At hynny, er ei fod yn cefnogi rhoi cydsyniad, roedd Aelod arall yn anghytuno mewn egwyddor â Llywodraeth y DU yn deddfu mewn maes sydd wedi'i ddatganoli i Gymru.

Mewn perthynas â chymal 51 o'r Bil fel y'i cyflwynwyd, nodwn y rheswm a roddwyd dros fynd ar drywydd y mater datganoledig hwn mewn Bil a noddir gan Lywodraeth y DU ac ni welwn unrhyw reswm dros wrthwynebu rhoi cydsyniad deddfwriaethol.

Argymhelliad 1. Rydym yn argymell bod y Senedd yn rhoi cydsyniad deddfwriaethol i Fil Diogelwch y Ffin, Lloches a Mewnfudo (fel y nodir yn y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol).

Ynghylch Cymal 53

Rydym yn nodi y byddai cymal 53 o'r Bil fel y'i cyflwynwyd (cymal 55 o'r Bil fel y'i diwygiwyd yn y Pwyllgor Biliau Cyhoeddus) yn galluogi'r Ysgrifennydd Gwladol i wneud darpariaeth ganlyniadol. Caiff rheoliadau o'r fath ddiwygio, diddymu neu ddirymu unrhyw ddeddfiad. Mae hyn yn cynnwys deddfiad a gynhwysir mewn Deddf neu Fesur gan Senedd Cymru, neu mewn offeryn a wneir o dan Ddeddf neu Fesur gan Senedd Cymru. Er ei bod yn ymddangos ei fod yn bodloni'r prawf a fyddai'n sbarduno'r weithdrefn cydsyniad deddfwriaethol, nid yw hyn wedi'i gymhwyso i gymal 53 o'r Bil fel y'i cyflwynwyd, sy'n peri penbleth. Pan wnaethom holi ynghylch hyn, ysgrifennodd Llywodraeth Cymru yn ôl gan gynnig esboniad rhannol yn unig.[18] Mae'n hanfodol bod Llywodraeth Cymru yn nodi'n llawn pam y

[17] Y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol, Cydsyniad Deddfwriaethol: Y Bil Mudo Anghyfreithlon, 19 Mehefin 2023
[18] Llythyr oddi wrth Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyfiawnder Cymdeithasol, y Trefnydd a'r Prif Chwip at Gadeiryddion y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg a'r Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol, 2 Ebrill 2025

mae'n credu nad oes angen cydsyniad y Senedd ar gyfer y pŵer hwn, a'r dibenion y caniateir ei ddefnyddio ar eu cyfer.

Argymhelliad 2. Yn ystod dadl y Senedd ar y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol ar Fil Diogelwch y Ffin, Lloches a Mewnfudo, dylai Llywodraeth Cymru egluro i'r Senedd pam y mae'n credu nad oes angen cydsyniad y Senedd ar gyfer y pŵer sydd wedi'i gynnwys yng nghymal 53 o'r Bil fel y'i cyflwynwyd, ac at ba ddibenion y mae'n credu y caiff y pŵer ei ddefnyddio.